

Lausunto

29.11.2021

Asia: VN/20464/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset (22 §, 94-99 §, 122 §)

94-95 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset

Tarkat ja kattavat edellytykset jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä ovat tarpeellisia jätehuollon kuljetusten laadun varmistamiseksi. Tilaajan kannalta on hyvä, että rekisteriin hyväksytyt yritykset täyttävät kaikki toiminnan harjoittamisen kannalta keskeiset velvoitteet ja että rekisteröintiin voi luottaa.

Lisäksi se, että jäterekisteriin hyväksymisen yhteydessä tarkastetaan toimijan liikenneluvat, on tärkeä lisäys. Oleellista on, että palvelun tilaajan on voitava pystyä luottamaan siihen, että jätehuoltorekisteriin kirjattu jätteen kuljettaja on kaikin puolin hyväksyttävä. Tämän vuoksi myös on tärkeää, että edellytysten täyttymisen tarkistaminen säilyy viranomaisella.

Viranomaisen suorittaman tarkistusfrekvenssin korottamista olisi kuitenkin KIVO:n näkemyksen mukaan syytä harkita. Ehdotuksen mukainen kolmen vuoden välein suoritettava tarkastus on alan kontekstissa pitkä aika. Jätehuollon kannalta tilanne olisi kriittinen, jos vaikkapa kesken sopimuskauden jätteenkuljetusurakoitsijan ajot keskeyttäisiin poliisiviranomaisen toimesta puuttuvan liikenneluvan vuoksi, sillä korvaavaa kuljetusta voi olla vaikeaa saada lyhyellä varoitusajalla, joka voisi helposti johtaa aidosti hallitsemattomaan tilanteeseen yhteiskunnallisesti kriittisessä toiminnossa.

On hyvin kannatettavaa, että ulkomaisten ja kotimaisten jätteenkuljettajien jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset ovat mahdollisimman yhtenevät ja että ulkomaille sijoittautuneiden toiminnanharjoittajien hakemusten käsittely on keskitetty yhdelle viranomaiselle, jotta edellytyksiä myös sovelletaan näiden osalta mahdollisimman yhteneväisesti.

On erittäin tärkeää, että riittävän säännöllisesti tehtävä toimijan toimintaedellytysten tarkastaminen on viranomaisen eikä tilaajan vastuulla. Kuten yllä on mainittu, tilaajan on pystyttävä luottamaan siihen, että jätehuoltorekisteriin hyväksytyt urakoitsijat on luotettava.

97 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen & 99 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen peruuttaminen ja raukeaminen

On hyvä, että päätös rekisteriin hyväksymisestä voidaan ottaa uudelleen tarkasteluun, mikäli toiminnanharjoittaja on laiminlyönyt jätelain velvoitteita, eikä edellytyksenä ole enää vain toiminnasta aiheutuva merkittävä vaara tai haitta ympäristölle tai terveydelle. Kynnyksen laskeminen rekisterimerkinnän peruuttamiselle on perusteltu.

KIVO kuitenkin ehdottaa 99 § 4. kohtaan lisättäväksi ”toiminnanharjoittaja on elinkeinotoiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta tämän lain TAI muun lainsäädännön säännöksistä”.

Lisäksi KIVO huomauttaa, että pykälän toteutumiseksi on tärkeää, että valvovalla viranomaisella on riittävät resurssit toteuttaa tehokasta valvontaa.

98 § Ote jätehuoltorekisteristä

Pykälän mukaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on toimitettava ote tarkistamista varten jätehuoltorekisteriin hyväksytyin tai merkityin toiminnan harjoittajalle sen kalenterivuoden aikana, jolloin on kulunut kolme vuotta toiminnan hyväksymisestä tai merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin tai, jos toimintaa on muutettu, viimeisen muutoksen hyväksymisestä rekisteriin. KIVO:n näkemyksen mukaan tarkistusfrekvenssin tulisi olla korkeampi. Ehdotuksessa on pahimmassa tapauksessa vaarana, että jäterekisterimerkintä säilyy pitkään toiminnanharjoittajalla, jolta puuttuu jokin toiminnan edellytyksistä (kuten liikennelupa).

Jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevat tietopalvelut (142 a ja 142 b §)

142 a § Jätehuoltorekisteriä koskeva tietopalvelu

KIVO kannattaa jätehuoltorekisteriä koskevan tietopalvelun perustamista. Tietopalvelun perustaminen palvelee hyvin kunnallisten jätelaitosten tarpeita, jotka voivat jatkossa tarkistaa suoraan tietopalvelusta toiminnanharjoittajan sisältyminen jätehuoltorekisteriin.

KIVO painottaa 94-99§:ssä lausumansa pohjalta, että rekisterin tietojen oikeellisuuden ylläpito ja varmistaminen on erittäin tärkeää jätelaitosten toiminnalle.

Siirtoasiakirjoja ja muita rekistereitä koskeva sääntely (121 b §, 142 §, 143 b §)

121 b § Siirtoasiakirjan tietojen toimittaminen rekisteriin

KIVO:n näkemyksen mukaan on tärkeää, että vastuu siirtoasiakirjojen tietojen toimittamisesta on jätteen kuljettajalla.

143 b Tiedonsaantioikeus jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustasta

Ehdotuksen mukaan kunnan jätehuoltoviranomaisen on pyydettyä annettava 43 §:ssä tarkoitettulle kunnan omistamalle yhtiölle, jolle kunta on siirtänyt jätehuollon palvelutehtävän, 1 momentissa tarkoitettua rekisteristä muut kuin salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi.

On hyvä, että lakiin kirjataan jätehuoltoviranomaisen velvollisuus antaa kunnan jätelaitokselle kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot. Epäselvyydet lain tulkinnan suhteen ovat aiemmin aiheuttaneet ajoittaisia ongelmia. Kuitenkin, KIVO:n näkemyksen mukaan jätteenkuljetusrekisterin tietojen luovuttaminen jätelaitokselle on jo nykyisin mahdollista, niin julkisuus-, jäte- kuin tietosuojasäännösten perusteella. Nykyisellään säännös antaa ymmärtää, että tämä on mahdollista vasta sen voimaantulon jälkeen. KIVO:n näkemyksen mukaan perusteluissa tulisi mainita, että säännös vastaa vallitsevaa oikeustilaa. Jätelaitoksille on tärkeää, että ne saavat kyseiset tiedot lakisääteisen bio- ja pakkausjätteen kiinteistöittäisen kuljetuksen järjestämiseksi ilman tarpeettomia viivytyksiä, joita nykyinen muotoilu voisi mahdollisesti aiheuttaa.

On myös esimerkiksi tärkeää, että tulevaisuudessa jätehuoltoviranomaisten ylläpitämistä kotikompostointirekistereistä tiedot kotikompostoijista siirtyvät saumattomasti jätelaitoksille, jotta vältetään tilanteet, joissa kompostoiva asukas ”pakkoliitettäisiin” biojätteen erilliskeräykseen, vain koska tiedot rekisteristä eivät ole siirtyneet jätelaitokselle.

Muuta

KIVO on lausunut lähinnä kohdista, joista sillä on jotakin huomautettavaa tai joita se haluaa korostetusti tukea. Ne kohdat, joista ei ole esitetty näkemyksiä, ovat kannatettavia tai eivät näkemyksemme mukaan aiheuta kuntien jätelaitosten kannalta erityisiä toimia.

Eksymä Riku
Suomen Kiertovoima ry

Penttilä Matias
Suomen Kiertovoima ry